

Ba Loại Bạn nên Kết Thân Trong Đời, Hãy Trân Quý Họ

Thiện Sinh

Sống trên đời, ai mà không có một vài bằng hữu đặc ý, cùng chia sẻ vui buồn, “Khi chén rượu, khi cuộc cờ. Khi xem hoa nở, khi chờ trăng lên” (Truyện Kiều). Nhưng bè bạn cũng có nhiều loại, có người là bạn chơi, bạn rượu, bạn trà, có người đích thực là tri kỷ khó tìm. Nếu may mắn gặp được 3 kiểu người dưới đây, nhất định hãy trân quý họ. Khổng Tử nói, có 3 kiểu bằng hữu có ích: hữu trực (người bạn thẳng thắn, chính trực), hữu lượng (người bạn thành tín, bao dung) và hữu đa văn (người bạn hiểu biết sâu rộng). Trên đời, may mắn lớn nhất chính là kết giao được với những người bạn ngay thẳng chính trực, giữ được lòng thành tín và có hiểu biết sâu rộng. Vật hợp theo loài, nếu cứ mãi giao du cùng những người chán nản, tiêu trầm, không chí tiến thủ thì có

lẽ bạn cũng không có đủ nghị lực vươn lên. Tiếp xúc với người khoe khoang, khoác lác, bạn sẽ trở thành kiểu người không thực tế. Còn khi bạn thân đều là những người khí lực tràn trề, hăng hái, tự tin, bạn cũng sẽ có thể trở thành một con người mạnh mẽ. Chẳng phải người xưa hay nói: “Gần mực thì đen, gần đèn thì rạng” đó sao?

Người ngay thẳng, giúp ta tu thân

Có được người tri kỷ sẻ chia buồn vui chính là một loại hạnh phúc lớn nhất trong đời. Người bạn ngay thẳng giống như một tấm gương, chính như Đường Thái Tông từng nói: “*Lấy người làm gương, có thể hiểu rõ được mắt*”. Người ngoài cuộc bao giờ cũng sáng suốt, họ nhìn được toàn diện và có thể thấy được chỗ thiếu sót của bạn. Nhưng thường chỉ có những người bạn ngay thẳng, trung tín mới không ngại chê trách mà chỉ rõ sai lầm của bạn. Bởi đơn giản họ thà gánh lấy rắc rối còn hơn là nhìn bạn vương vào rắc rối ấy.

Vào thời Hán Vũ Đế, có người tên Hà Vỹ, tính tình ngay thẳng, chính trực. Khi phát hiện một quan viên tên là Đới Thánh làm trái pháp lệnh, ông bèn tâu lên triều đình kể rõ sự việc. Đới Thánh vì vậy mà ôm hận trong lòng, hễ có cơ hội liền bêu xấu Hà Vỹ trước mặt người khác.

Một ngày kia, con trai của Đới Thánh phạm tội, bị áp giải đến nơi của Hà Vỹ chờ xét xử. Đới Thánh cho rằng Hà Vỹ nhất định sẽ vì trả thù riêng mà đẩy con trai ông vào chỗ chết. Kết quả Hà Vỹ phán quyết công bằng, con trai của Đới Thánh không bị phán tội tử hình. Đới Thánh nhìn lại những việc làm ngày trước của mình mà cảm thấy rất hổ thẹn, lại vô cùng bội phục nhân cách làm người của Hà Vỹ. Hai người từ đó kết thành bạn thân.

Có câu “*Thuốc đắng giã tật, lời thật mất lòng*”. Lời nói ngay thẳng có lẽ sẽ khiến bạn không vui, khiến tai bạn không bùi nhưng có thể cứu thoát bạn khỏi sai lầm, vận hạn. Một đáng minh quân ắt phải có trung thần phò tá. Làm người cần phải kết giao được với bạn bè ngay thẳng. Chính những lời nói thật không ngại ngùng của họ sẽ đánh bóng bạn, khiến bạn trở nên hoàn mỹ hơn. Người đời nhớ đến Đường Thái Tông là một trong những vị hoàng đế anh minh nhất lịch sử Á Đông. Nhưng ít người biết rằng sở dĩ tên tuổi của ông có thể vang xa đến vậy là bởi ông luôn biết nghe lời can gián thẳng thắn, bộc trực của giám quan Ngụy Trưng. Ngụy giám quan luôn coi bổn phận của mình là khuyên giúp nhà vua, không để Đường Thái Tông mắc lỗi, đôi khi khiến vua giận đến đỏ mặt, tía tai chỉ vì lời nói thẳng.

Người thành tín, giúp ta trở nên mẫu mực

Kết bạn được với một người biết thủ tín chính là một may mắn. Người xưa vốn rất coi trọng việc kết giao với những người bạn thành tín, bao dung. Cuối thời Nguyên, Trần Hữu Lượng tranh đoạt thiên hạ với Chu Nguyên Chương. Cái tên của ông: “Hữu Lượng” chính là bắt nguồn từ ý tứ này. Nhưng đáng tiếc nó chỉ là thứ “hữu danh vô thực”. Bản tính đa nghi, gian xảo của ông đã khiến những mãnh tướng dưới trướng khiếp sợ,

dần xa lánh, nghi kỵ. Kết quả là nội bộ lục đục, lòng quân tan nát, đành bại trận ở hồ Phàn Dương dù quân đông gấp mấy lần Chu Nguyên Chương.

Quan niệm kết bạn của nhiều người rất kỳ lạ, chỉ quan tâm làm sao ý hợp tâm đầu mà không đoái hoài gì đến sự thành tín, bao dung. Khi bè bạn của họ có hành vi không thành thật với người khác, họ lại tự ru mình bằng những ý nghĩ như: “Dù sao bạn ấy cũng chưa từng dối nạt mình”, “Bạn ấy nhất định sẽ không dối gạt mình đâu”. Họ quên rằng nếu hôm nay bạn bè họ thất tín với người khác thì ngày mai nạn nhân rất có thể là chính họ. “Luận ngữ” viết: “*Nhân nhi vô tín, bất tri kì khả dã. Đại xa vô khẩu, tiểu xa vô khẩu, kì hà dĩ hành chi tại?*”, ý tứ là người mà không có lòng thành tín thì cũng giống như cỗ xe lớn không có chốt nối

giữa càng xe và bánh xe, làm sao có thể chạy được.

Tín nghĩa dùng tiền cũng không mua được. Trái lại, mất đi chữ tín thì cũng ngang với mất đi sinh mệnh mình. Người nào không thể thủ tín đảm bảo cả đời không thể thành công. Tìm được một người bạn biết giữ chữ tín phải chăng chính là điều tuyệt vời nhất?

Người hiểu biết sâu rộng, giúp ta được mở rộng tầm mắt

Có được một người bạn thông thái trong đời, ta sẽ bước nhanh hơn đến thành công.

Trong thời đại bùng nổ thông tin, qua truyền hình, máy tính, điện thoại, người ta có thể tiếp cận với đầy rẫy loại tin tức. Có người cho rằng thời của những người bạn đã hết, người ta chẳng cần quá nhiều người để hiểu mình, một chiếc điện thoại là giải quyết được vấn đề. Nhưng càng trong thời đại “bội thực” thông tin như ngày nay, người ta càng cần một người bạn tốt để nương tựa, một người bạn có đủ hiểu biết sâu rộng, giúp ta chất lọc cặn bã, chọn lấy những gì tinh hoa mà bỏ đi những thứ bã trấu, bã cám.

Có câu danh ngôn rằng: “Tự học mà không có bạn, thì ngu dốt mà lại hiểu biết nông cạn”. Một người bạn hiểu biết sâu rộng, uyên bác thực sự có thể mang đến cho chúng ta những chân trời mới.

Họ có cách tư duy khác biệt, biết truyền cảm hứng, có khả năng phán đoán và sự tinh tế. Đó thực là “quân sư” thông thái của chúng ta, chỉ nói vài câu là đã điểm trúng nhiều yếu huyệt, có thể giúp ta giải quyết đầy rẫy khó khăn, bế tắc. Họ không chỉ là một người bạn tốt, mà đúng hơn là một người thầy uyên bác và trí tuệ. Nhưng uyên bác không phải là điều kiện quan trọng nhất. Người đó còn phải thật thà và ngay thẳng. Một người học rộng, có thể hiểu thấu bạn nhưng lại không ngay thẳng thì trái lại chỉ có thể gây hại cho bạn mà thôi.

Gia Cát Lượng rời lều tranh, xuống núi phò tá Lưu Bị, về lý mà xét là quân sư nhưng về tình mà nói thì chính là tri kỷ, là một dạng ‘bạn bè uyên bác’. Ông là người trí tuệ có thừa, thần cơ diệu toán, ngồi trong màn trướng mà tính kế xa ngoài trăm dặm. Nhưng ông cũng lại là người thẳng thắn, trung tín, không vì tài cao, công lớn mà lấn chủ. Lưu Bị trước khi qua đời ở thành Bạch Đế đã trao gửi con côi, nhờ Gia Cát Lượng hoàn thành đại nghiệp. Ông còn nói nếu con mình bất tài, vô dụng thì Gia Cát Lượng cứ tự mình lên ngôi. Khi ấy Gia Cát Lượng nước mắt lưng tròng, quỳ gập xuống mà thưa: “Thần xin cúc cung tận tụy, đến chết mới thôi, nào dám có bụng khác”. Cúc cung tận tụy, đến chết mới thôi, tìm được một người bạn như thế quả là may mắn vậy!

Giả Đảo, thi nhân đời Đường có bài thơ tả về nỗi sầu của người không gặp được tri kỷ rằng:

*“Nhị cú tam niên đắc
Nhất ngâm song lệ thủy
Tri âm như bất thường
Quy ngoạ cố sơn thu”*

Dịch thơ:

*Hai câu làm mất ba năm
Một ngâm lệ chảy hai hàng lệ rơi
Tri âm nếu chẳng đoái hoài
Trở về núi cũ nằm dài với thu.*

(Trần Trọng San dịch)

